

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva és vi-
dékre postai megküldéssel:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 " —
Negyed évre . . . 1 " 50 "
Egyes szám ára 6 kr

Hirdetéseket
olcsón közlünk. — Kincstári bé-
lyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
hova a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők:
Debrecen, Kís.-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
hová az előfizetési pénzek, hir-
detési kéziratok s díjak és a lap
szétküldésére vonatkozó felszólá-
mlások intézendők:
Debrecen, Kís.-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
Bérmertelen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

Az 1848: XX. törvénycikk végrehajtása.

I.
Régi ígéretem kötelez arra, hogy e rendkívül fontos kérdéstről elmondjam véleményemet.

De ez ígéreten felül még más körülmények is sürgetnek arra, hogy hozzászóljak e polemiahoz, mely a levegőben van s mint jelszó, folytonosan fülünkbe hangzik és míg egyik oldalról legmerekvebb visszautasításban részesül, addig más oldalon minden közelebbi vizsgálódás, a reform valódi, kiható erejének ismerete nélkül követelik annak azonnali foganatosítását.

A „Protestáns papi nyomorról” s „A kormány egyházpolitikájáról” e lapok múlt évi folyamán közzétett cikkeim megjelenése után a kormánypárt egy kiváló tagjától, kit megneveznem tilt a köteles diszkréció, kaptam egy levelet, melyben egyrészt sajnálatát fejezi ki, hogy az „Óráló” az egyházpolitika terén újabban a kormánynyal ellentétes álláspontot látszik elfoglalni, másrészt pedig a nevezett cikkekben nyilatkozó felfogást tévesnek, félreértésen alapulónak nyilvánítja.

E kiváló államférfiu szerint a Werkerle—Csáky—Szilágyi-kormánynak soha sem volt programjában az 1848: XX. törvénycikk végrehajtása; azt e férfiak sohasem ígérték, sőt ellene szóltak. A protestáns egyház nagyobb segélyezését igen, — de a 48: XX. t.-cikk végrehajtását kilátásba nem helyezték. Szerinte is a szekularizációt jelenti az 1848: XX. törvénycikk végrehajtása, mint Berzeviczy Albertnek a képviselőházban tett kijelentése szerint.

Legutóbb ismét két fontos nyilatkozat történt e tárgyban. Az egyik a Berzeviczy Alberté, újévi üdvözlő beszédében, mely a protestáns egyházak anyagi helyzetének rendezését újra kilátásba helyezi, de nyilván az 1848: XX. t.-cikk mellőzésével. Ő az említett helyen azt mondá:

„Szükségesnek tartjuk, hogy az egyházak méltányos igényei anyagi szükségleteik kielégítésére, illetve belső szervezetükre nézve mielőbb figyelembe vétnessenek.”

A másik pedig György Endrének a „Magyar Hírlap”-ban megjelent s az „Óráló” f. évi 4. számában reprodukált cikke, mely, bár a 48: XX. t.-cikk kiható erejét, a magyar állameszméhez való viszonyát nem fejtegeti, de igen helyesen mutat rá arra, a mi körül a legnagyobb fogalomzavar uralkodik: a protestánsok nem azt kívánják, hogy

a kérdéses törvénycikk 3. §-a*) betű szerinti, hanem igazi értelme s a törvényhozó intenciója szerint hajtassék végre, a mint ezt én már azelőtt is megírtam amaz előkelő államférfinak, ki hozzám felvilágosító levelével fordult.

Másrésztől tulnyomó részben helyesen formulázza a protestáns egyházak e részben való követelését a következőkben:

„Megállapítván az egyházi és iskolai szükségletek ugyanazon az alapon, mint a katolikus felekezeteknél, a megfelelő összeg az állam részéről adassék át — természetesen törvényesen szervezett, elismert és hatáskörében teljesen körülírt — központi kormányzó közegeink. — a konventek rendelkezése alá, még pedig oly formán, hogy ne csak a szükséglet, hanem a hivek által viselt terhek is megfelelő figyelembe vétnessenek.”

Együttal odavetőleg rámutat arra is, hogy az állami eredetű egyházi javak szekularizációja nem jogi kérdés, mert a jogi oldal kérdés tárgyát sem képezheti, hanem a politikai eszély kérdése. S e szempontból ma nem barátja a szekularizációnak.

Mindenekelőtt, annak a politikusnak, ki az „Óráló”-nál folyton erősödő ellenzéki velleitást fedezett föl: azt válaszoltam, hogy lapom sem nem ellenzéki, sem nem kormánypárti; azon a téren, melyen mozog és működni van hivatva, cselekvési szabadságát, itéletének tárgyilagosságát csak így őrizheti meg. A Werkerle-kormány egyházpolitikájának őszinte hiva volt; a Bánffy-kormány egyházpolitikájából mindazt helyesli és támogatja, a mi az előbbinek szellemével összhangzásban áll. De ha valamely politikai ténye azzal ellentétbe kerül, vagy adott ígéretet elejtéséről, az ultramontán papság elvi engedmények útján való visszahódításáról s kibékítéséről volna szó: az ily kérdésekben már határozott ellenzékét képezne az „Óráló.” Örülök, ha nem lesz rá ok. A mindenáron való ellenzékességet végzetes hibának, esetleg a nemzet ellen elkövetett bűnnek tartom. S szívemből óhajtom, hogy a magyarnak mindig olyan kormánya legyen, melylyel az alkotmányos szabadság, politikai tisztaság és józan szabadelvűség útján az „Óráló” is, a magyar protestánsizmus zöme is együtt haladhasson.

E látszólag szubjektív, tényleg elvi és fölöttébb szükséges kijelentés után

*) E szakasz így hangzik: „Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségletei, közálladalmi költségeik által fedeztessenek, s az elvnek részletes alkalmazásával a miniszterium az illető hitfelekezetek meghallgatásával a közelebbi törvényhozás elibe kimerítő törvényjavaslatot fog terjeszteni.”

térjünk át cikkem tulajdonképeni feladatára.

Berzeviczy újévi kijelentése azt mutatja, hogy a kormánykörök immár komolyan kezdenek foglalkozni a bevett vallásfelekezetek, különösen pedig a protestánsizmus anyagi helyzetével, égető sebeivel s szeretjük hinni, hogy komoly akció előtt állunk. Már ez maga nagy vívmány s ha nem tévedünk, örömmel fejezzük ki hálánkat és elismerésünket a Bánffy-kabinettel szemben.

Az 1848: XX. törvénycikk 3. §-a azonban úgy látszik, el van ejtve. S el-ejtették hibás törvénytárgy miatt. „Az 1848: XX. t.-cikk megvalósítása egy a szekularizációval” — mondják a kormánykörök s nekik már nagyon elég volt a radikális egyházpolitikából. Örülnek, ha nyugodtan végrehajthatják az alkotott törvényeket s átvihetik azokat a nemzet testébe és vérebe, a magyar nép öntudatába. Egyelőre tovább menni nem akarnak, mert a ki sokat markol, az keveset szorít. S a katolikus papság ma is nagy hatalom országunkban; az egyházpolitika nagyobb kiterjesztése még józanabb részét is a néppártba kergetné.

A tévedés itt nyilvánvaló. Az 1848: XX. t.-cikk megvalósítása nem azt jelenti, hogy előbb az állam vonjon be minden egyházi és felekezeti iskolai vagyont, aztán fedezze is az összes egyházak korszerűen megállapított szükségleteit az állam pénztárából, úgy, hogy az összes felekezeti hivatalnokok együttal állami hivatalnokok is volnának.

Ez az állami és egyházi élet teljes összeolvastása volna, a mi ellen egy modern állam érdeke, mint maguk az illető egyházak is teljes erejükben tiltakoznának. Még ha a kat. egyházi vagy szekularizáltatnék is valaha: annak sem lehetne ily értelmet tulajdonítani, hanem csak annyit, hogy az állam az idők folyamán s azakkori viszonyokhoz képest kulturális, humanisztikus és honvédelmi feladatok teljesítése végett az egyháznak átengedett javakat, minthogy e feladatokat most már az állam teljesíti, — visszaveszi. S ennek ideje éppen a katolikus autonomia megvalósításával fog eljönni, ha azt úgy akarják megalkotni, hogy a kat. egyház kezén levő alapok és alapítványok az egyház nevére irassanak, az ingatlanok arra telekkönyveztesse, a mi ellen a pusztán egyházi eredetű s természetű javakat illetőleg nem lehetne kifogás, de a mit nem lehet, nem szabad az egyház kezén levő, állami eredetű javakra nézve megengedni.

De ellentmond az 1848: XX. t.-cikk e téves felfogásának, az egyházak jogos

függetlenségét, autonómiáját teljesen megsemmisítő rendelkezésnek maga a törvény is. E rendezésnél a legislatio az állam és egyházak érdekeinek összhangját akarta. Azt rendeli az 1848: XX. t.-cikk 3. §-a, hogy az elv részletes kidolgozását a kormány „az illető hitfelekezetek meghallgatásával” eszközölje.

Az illető hitfelekezetek, például közelebről a protestánsok, az állam segítő kezét csak úgy fogadhatják el, ha ez anyagi segélyezésük fejében szabadságukat, autonómiájukat, a mennyiben az állam jól felfogott érdekeivel, biztonságával nem ellenkezik — elkobozni nem akarja.

Az 1848: XX. t.-cikk azon végrehajtása tehát, a mit mi követelünk, s mely a mai fejleményekkel s korviszonyokkal egyező, a következőkben áll: „az egyházi vagyon kérdése jelenleg érintetlenül s az 1848: XV. t.-cikk 3. §-ának megvalósításától teljesen függetlenül hagyandó; az egyházak szükségleteiket első sorban saját eddigi jvedelmeikből fedezik továbbra is; korszerű szükségseik, különös tekintettel a lelkészi fizetések javítására, illetve a 800 frtos minimumra, hitelesen összeírattván, a mutakozó hiányt az 1848: XV. t.-cikk 3. §-a alapján az állam törvényileg biztosított, állandó járulék s nem évi, változó s ugyszólván a kormány tetszésétől függő segély alakjában adja az összes bevett vallásfelekezeteknek.”

Természetes, hogy a szükségletek és szükségletek megállapításánál nem szabad szem elől téveszteni azt, a mit György Endre is hangoztat említett cikkében: hogy a protestáns egyházi népesség egyházi terhekkel néhol tulon-

tul van halmozva; a méltányosabb, igazságosabb egyházi adórendszer keresztülteltele is égető.

A kat. és gör. kat. papságnak kongrua cimen járó összegek a kat. autonómia rendezéseig a mostani eljárási mód szerint adatnak ki; a gör. kel. egyházak lelkészeinek segélyezése állampolitikai okokból egyelőre szintén változatlanul marad; a protestáns egyházak és a zsidó hitfelekezet, mint autonom felekezetek, a nekik járó járulékot fölvevén, arról törvényes hatóságaik, a járulék céljának s rendeltetésének megfelelőleg, önkormányzati hatáskörükön belül rendelkeznek.

Mint hogy azonban itt gyakran fenyegelné az államot az a veszély, hogy törvényei s alkotmánya ellen izgató ultramontán fanatikusok, pánszláv, dákóromán és pángermán papok tartatnának ki az állam pénzén s némely egyházi testületeknél éppen ezek részesülnének az állam jótékonyágában a hazafias lelkészekkel szemben: okvetlenül szükséges a kérdés e részét is teljesen megvilágítani s kifejtetni, hogy e szempontból micsoda biztosítékot nyújthatnának a bevett vallásfelekezetek az államnak egyházi autonómiájuk sérelme nélkül. — Idevonatkozó nézetemet jövő cikkemben fogom elmondani.

Dr. Bartha Béla.

A róm. kath. püspöki pásztorlevelek.

A kath. püspökök pásztorleveleinek száma ismét kettővel szaporodott. *Meszlényi Gy.* szatmári és *Lónhart F.* erdélyi püspökével. A tartalom azon r. kath. papi szempontból közönségessé erőltetett felfogásban magaslik ki, hogy e haza ezer éven át megmaradását a kath. hitnek köszöni. Mily ellentmondás van ebben a tételben! — Ha a püspök urak e té-

telt így állítanak fel: a magyar hazát a *keresztényen hit*, mint Magyarország gyermekeinek *közönséges hite* tartotta meg ezer éven át: nem volna semmi szavunk, mert történeti igazságnak mi ellent nem mondanánk; de, midőn az ő felfogásuk a haza megtartás fenkölt és édes dícselkedését kizárólagosan a r. kath. hitnek foglalják le, magokénak tartják, s a püspöki pásztorleveleket ezen felfogás hatja át: épen a történeti igazság érdekében nekünk is van hozzászólásunk, s ha szerényke részt más ker. és magyar prot. hitünknek is követelünk belőle: protestáns magyar és nemzeti nemes büszkeséggel történeti tényekben nyilvánuló jogunkat kívánjuk igazolni és elismertetni.

Annak igaz voltát kilenc század óta hirdetik, a mit Erdély püspöke mond, hogy „nemzetünk ezredéves életének biztosítéka akkor tétetett le, mikor Magyarország apostoli első királya István bevezette a keresztény népesítést kötelekbe.” De e keresztény népesítés által vezettetett be Magyarországra a folytonos küzdelmek is. Nem említjük a somogyi törzsfő *Koppány* vérebe fojtott, — ösvalláshoz ragaszkodás címén indított, — tulajdonképen a nemzeti törzsszerkezetet megsemmisítő új országlati rendszer — a királyság elleni felkelést; nem mindjárt az István utóda, *Péter* király által a magyar önállást súlyos válságba ejtő zavarokat, melyből a kath. német császár ellenében bizony nem a magyarok keresztényen volta, hanem a ki nem irtható nemzeti függetlenség önértéke által fokozott magyar hősiesség mentette ki hazánkat; nem említjük az ismét ősi vallás és szokások visszaállításáért s a ker. vallás ellen buzgó *Vatta*-féle s ezt követő hasonló zavargásokat, melyek elnyomása csakugyan a keresztényiség érdekében történt; nem említjük a keresztény byzánci császárság befolyásának erőltetése ellen folytatott küzdelmek veszélyeit, melyekből szerencsés kimenekülés dícsőségét ismét nem a keresztényiség, hanem a nemzeti függetlenség számlájára irandónak véljük. Mi része volt a pápának abban, hogy az Árpád-ház kihalása után nem magyar dinasztia, hanem külföldi királycsaládok jutottak a magyar trónra, és Róbert Károly véglegesítése alkalmával a pápaság hatalmának Magyarországra *Gentilis* pápai követ által tettesak hangoztatása ellen is — tiltá-

T Á R C A.

A téli tárlat.

— Az „Öralló” számára írta: *iff. Mitrovics Gyula.* —
(Vége.)

Nem szerencsésebb a másik millenniumi kép festője *Spánvik Kornél* sem. A premonstreik megrendelésére „*Szent Norbert megtérését*” festette. Az ihlet helyét üres pathosz pótolja itt. Hiába, más festészetünk iránya. Vallásos-történelmi tárgyak ma nem lelkesítik képiróinkat. S legtöbben, talán gyönyörködni sem tudnának benne. Ilyen üres és könnyű a közszellem, a közizlés. Azért nem tudok bizni a megrendelt képnek sikerében. Legyen alaptalan az aggodalmam!

Ellenben pompásak *László Fülöpnek* öreg honvédek ábrázoló képei. A honvédménház öltözetében levő öreg urak ezek, kiknek eredetijét a múzeum kertjében és termeiben találhatjuk meg. Elmerengenek a mult emlékein szótlanul, esendesen üldögélnék hol egymás mellett, hol egyedül. A környezet is megfelelő; egyenként, zajtalanul hullanak az elszáradt őszi falevelek. *László* valóban kabinetstükköket alkotott e képeiben. Számszerint kettőt festett e tárggyal. Ép ily kitünők arcképei is: a bolgár metropolita és drezdai követünk képmásai. *László* egyik legkitünőbbje új festőinknek. A jelen tárlaton vált ki pompás képeivel.

Utolsó öltések a címe a tárlat egyik legjobb magyar képének. *Knopp Imre* festette. Az utolsó öltések a szép nyulánk menyasszony fehér selyem ruhájának hosszú uszájára esnek, melyen lent, a földre tett fehér ernyős lámpa

világít át, megosztva még fényét a varró és mama arca között. A hangulat s a világítás szerencsés megtalálása és kidolgozása a főérdeme. A kiállítás egyik díjját nyerte el. Szintén igen jó, hangulatos kép a *Jendrassik Jenő*: „*Béküljünk ki.*” A ház terraszán rocooco öltözetben ülő szerelmes párt ábrázol, kik között valami nézeteltérés lehet. A közöttük levő asztalon át az esdő arcával előre hajló legényke gyöngöden fogja meg kezét a duzzogó kis leánynak, ki, mert felsőbbségéről bizonyos, nyugodtan, de haragot tartva, néz maga elé; hanem kis kezét azért ott felejt. De a fiatal gavallér komolyan fél a nagy haragtól. Hangulatos, kedves kép.

Az újabb tárlatoknak érdekes alakja a Párisból hazaköltözött *Karlovszky*, sajátos festésű női alakjaival. A mostaniak közül többnek aranyos háttere van s az éles vonású szépségeket választotta. Mindeniknél valami szeszélyes rabja. A legfantasztikusabb poszt választja ki. Egyik alakját a kép jobb oldali első szögletébe dugta s halfelől eldülni készül. A genialis képirót valójából egész kivetkeztetik szeszélyes ötletei és modorossága, amelyek folyton rabul ejtik. *Rippl Ronainak* is van egy ködfátyolkép női feje. Nem szabad megmegfeledkezniem *de Nigl* finom plain aire-jéről sem, melyek mind distingvált izlés és kitünő technika alkotásai.

Szintén a szabad levegő fénylő, napsugaras világítását festi *Bosznay* is, kit mint debreceni piktort egy Debreczenben megjelenő lapnak, a többiek iránti udvariasságból utolsó helyen kell fölemlítenem. Két képet küldött. Az egyik egy „*debreceni vásári részlet*”. A képen hosszában kerítés fala buzódik el; az előtt áll egy paraszt fogat, melyen, úgy látszik

krumplit hozhattak a vásárra. Előtte egy pár alak foglalozik a gsefttel. Feladatát nem a vásári jelenetnek változatosságában és különösen jellemezésében kereste, hanem a napfényes élénk világítás szerencsés visszaadásában. De az egymagában kiszakított jelenet mint ilyen is pontos megfigyelésről tanuskodik. Másik képe „*somogyi aratókat*” mutat, épen munkájuk közben. A szép magas élet rendre dül a kaszájuk után, mások meg a kötözéssel bibelődnek, ismét egy másik csoportnak pedig távolabbról már csak a feje látszik ki a magas, sárga gabna közül. A levegőt, a távlatot itt is pompásul eltalálta.

De végeznünk kell már, úgy is hosszúra nyult ismertetésünkkel, noha hazaiak és külföldiek közül bizony még sok jeles művet hagyunk említetlenül.

Egészében véve végeredmény gyanánt kimondhatjuk, hogy bár a tárlat magyar osztályának színvonala felette is áll a közel multakén, magyarjaink úgyis elmaradnak a külföldiek mellett. Igaz, hogy ennek oka talán részben az, hogy a legkiválóbbak közül sokan a nyári kiállításra maradtak, de ez nem változtat a valóságban. Hanem egy tanulságunk mégis kínálkozik. A valóságnak bármily hü utánzása sem adhat igaz gyönyörűséget, ha a művész lelkét, s valami tartalmas gondolatát nem tudja belé önteni. A magyar képek közt igen sok az üres; s máskor még több, mint most. De ne bántuk továbbra az édes miénket. Hiszen közönségünk ennyit sem érdemel. S már is sokan azt is szemünkre vethetik, hogy a magyarokkal kurtán bántunk el. De hát hazánk fiaival lesz még alkalmunk a millenniumi tárlaton, az új csarnok termeiben ismét találkozunkunk. Addig is Isten velünk! A viszontlátásra!

kozását a magyar nemzetgyűlésnek: — nem szükség nekünk elmondani, bizonyítják a történelem lapjai. Hogy Magyarország küzdelmeinek s diadalmosságának hosszú sora nyílt meg a keresztény hit ellensége a török elleni harcokban — a Hunyadiak fénykorában: az bizonyára keresztényiségünkkel van elválaszthatlan összefüggésben. A mit a pápa, a ker. Európa tett e küzdelmek legyőzésére, — abban az ő részüket el is ismerjük; de nem feleltük el azt sem, hogy a mit ígérték, meg nem adták; nem feleltük el, hogy a magyar nemzet midőn a törököt viszálatartotta: a keresztényiséget és a ker. Európát is mentette meg, midőn magát évszázados erőfeszítéssel védelmezte; s ez a kor ismét, ha az izlam ellen a keresztényiség küzdelmének nevezik is a világtörténelemben, — inkább nevezhető a mi nemzeti évkönyveinkben a mi hazánk, nemzetünk titáni küzdelmének — a török hatalom ellen. Nem feleltük el, hogy a római pápa, a török elleni harc fölébe helyezve az *eretnek csehek* ellen a r. katolicizmus, illetőleg a pápaság ügyét: miként ugratta be *Mátyásunkat* a végzetes esch háborúba, melyet a hatalmas karl lekötötte, feltartóztatva a hazánkra nézve folyton fenyegető török hatalom végkép ártalmatlanná tételétől. Jól eszünkbe tartjuk, miként viselték mégis Mátyás, vagy a mi mindegy, Magyarország, a magyar nemzet ellen magukat a pápa, a r. kath. császár és r. kath. lengyel király. Miként növelte a zavart, miként mozdította ez által elő az elgyengülést s miként buktatta be az elnyelő őrvenybe hazánkat a *féktelen oligarchiával egy kézre dolgozó r. kath. főpapok* s a gyáva *Dobzse László* s az időlen *II. Lajos* idejében, s hogy készítették elő a szörnyű tehetetlenséget, mely csak a mohácsi sir megadására volt képes: undorító képen festette meg a történelem. A kiknek ebben a fertelemben része volt még, kizárólag r. katolikusok voltak, — nem a keresztényiség erényével, — hanem az önzés, a hatalomvágy iszonyu bűnével, mely a vallás külsőségének megadta ugyan tartozásait, de a megtartó nemzeti feladat- és kötelességnek egészen hijjával volt. Buzgott a hit egységéért, s meg tudta hozni a „lutherani comburentur“ végzést, de a hazát — azt részben csak elveszteni, részben megosztani tudta a r. kath. *János* és a szintén r. kath. *Ferdinánd* között.

A mi azután következett, abban már a r. kath. egyházból kivált magyar *protestánsoknak is volt része*. *Lőnhart* püspök r. katolikus, de nem elfogulatlan történeti igazságból szempontjából itéli meg a r. kath. egyház ügyeit Erdélyben. Mert nem igaz az, hogy a pogány — már t. i. a török — pártfogása alatt a keresztényiséget — már t. i. a r. kath. hitet elnyomták volna. Tudja azt a püspök, tudnia kell annak az Erdélynek történetét, mely egyházmegyéjét alkotja, hogy az Erdély volt első hazája a lelkiismeret szabadságnak, mely ezt a törvényt által biztosította minden erdélyi vallásfelekezettnek, — tehát a r. katolikusok is. Az, hogy Erdély százasai lutheránusokká, nak magyarjai, székelyei reformátusokká vagy unitáriusokká, oláhjai sem azokká, sem róm. katolikusokká, hanem megmaradtak, a kik voltak: nem azt bizonyítja, hogy elnyomattak, hanem hogy teljes lelkiismereti szabadságban éltek prot. és r. kath. fejedelmek alatt — egyiránt. Nem kételkedhetünk benne, hogy olvasta püspök ő méltósága a tordai országgyűlés — 1557. jun. 1 — határozatát: „kiki kényszerítés nélkül azon vallást vegye be, melyet akar; hite prédikátorainak tartásában, valamint a szentségekkel való élésben szabadsága legyen; s egyik fél a másikkal való vetélkedésben bosszúságtételre, vagy erőszakra menni ne merészeljen.“ Ilyen lelkiismereti szabadság nem volt akkor a világon, minő abban a bérces kis hazában — protestáns fejedeleme alatt, kit a *pogány* (?) török pártfogolt! Azután a Somlyai Báthory ház r. kath. tagjai alatt, hogy nem szorított meg az a szabadság, csak annak lehet tulajdonítani, hogy már a protestantizmus számban is tulnyomóságra jutott, melynek épen főelve a lelkiismeret szabadság és nem Cariglia Alfonsoznak, ki Báthory Zsigmondot befolyásolta a tudva levő jezsuita módon; sem az Erdélyt iszonyu nyomorba sűjlesztett — a szörnyű

Mihály oláhvajdával együtt dolgozó *Bástának*, kinek neve a r. katolicizmussal össze van kötve, de Erdély évkönyvében balszillagatként van megjelölve.

Az ezután következett majdnem egy századi időt, melyet „Erdély aranykorá“-nak neveznek, nem a r. kath. *kereszténység*, hanem a prot. *kereszténység* teremtette, melyben fényesillagként tündökölnék a református magyar nemzeti fejedelmek *Boeskey*, *Bethlen*, *Rákóczy*, *Apafi* nevei. Az általok kormányzott kis haza, a reform. kereszténység világossága által megnevesített viszonyában, a névleges inkább, mint tényleges török fenhatóság elismerésével, volt a magyar nemzet és szabadság ments-vára, hova vonult ez, midőn az anyarszághban a prot. vallással együtt a nemzet létfájának is kiirtása végett, a fejszét gyökerére vetették; midőn a nemzet lételével azonosossá lett a prot. egyház létfentartási küzdelme s hogy mindkettőt megöljék — azokat a szegény prot. papokat a berencsi, lipótvári stb. börtönökbe, vagy a gályákra hurcolva — nem annyira a keresztény hit, mint inkább a nemzeti és állami élet fenmaradásáért való sz. törekvés mártýraivá avatták. Igen, azok voltak!... Ellenben, a kik akkor a r. kath. kereszténységet Magyarországon képviselték: *r. kath. főpapok* és *r. kath. főurak az osztrák elnyomás szövetségesei, vagy vakesszközei voltak*, kik nem tudtak ellentmondani a Kollonics féle törekvésnek, mely mint megsemmisítő célt arcátlanul hirdette: „Magyarországot először koldussá, azután katolikusná és végre németté kell tenni.“ Legyen örök hála és dicsőség az istennek, ki az egyetlen közbenjáró Krisztus által felülemelte a világ önző vágyain a magyar nemzet jobbait s a prot. egyház tanainak tisztá elveivel együtt a nemzet, a „haza mindenek felett“ való szeretetét is éltette szívükben s megtartotta e kedves magyar hazát és nemzetet a gyilkos törekvés ellenében. Övé, ki a szívek indulatit, mint a vizeknek folyását irányozza, hogy r. kath. nemzettestvéreink, kik ha nem lehettek velünk egyek a hitben, társultak hazánk, egyek lettek velünk egymás és a hazaszeretetében! Mert a magyarok sajátosság elfogulatlan hitélete van, melynél fogva az — *ha nem fanatizáltak*, csakugyan úgy tartja, hogy „kitkit a maga hite üdvözít“ s nem ez vagy ama hitforma; s a papok általi felbujtás nélkül nem lenne itt „sem zsidó, sem görög, hanem istennek lélekben és igazságban imádója“, mely szeretett nemzetünket a felekezeti-ség kiirtásával egygyé tenné a közös haza szeretetében, mely a Krisztusi elvek által való megnevesítés következtében a szabadság, egyenlőség és testvériséget vallaná üdvözítő evangéliumának.

Ha még az újabb és legújabb kornak eseményeit hoznók fel: szintén arra az eredményre jönnénk, hogy nemzetünk, hazánk újjászületésében a mai szabad, alkotmányos életre hozásában nem kicsinylendő része van a prot. keresztény egyháznak s az ennek csak nem rég is segélyére jött elfogulatlan r. kath. ker. testvériségnek: csak a közöses igazságra hivatkoznánk. Ezt azonban feleslegesnek tartjuk, épen azért, mert napjainkban mint közelsímerés szerinti tény: — nyilvánvaló.

Végezzünk tehát azzal, hogy a ker. vallás nemzetünk erkölcesit megszeliidítve — hatalmas fentartó erővé lett a ker. Európában, de elfajulásában miként azelőtt, úgy ma is az ultramontizmus tulhajtásában veszélyessé válhat. Ha tehát tekintjük azon küzdelmeket, melyeket ker. hatalmak ellen is ki kellett tartanunk s ki is tartottunk hazánk, nemzetünk megtartása végett mind napjainkig: a *megtartó erőt nemzeti szabad, független, önkormányzati életért buzgó és kiirthatatlan szívós ragaszkodásunknak s hősiességünknek kell tulajdonítanunk*. Ezért legyen hála istennek, nemzetünk közös atyjának, hogy ezt a szent érzelmet nemcsak belénk plántálta, hanem megnevesítve a kereszténység hamisítlan elvei által meg is tartotta s hisszük, hogy meg is tartja és pedig már nem valamely felekezethez kötve, hanem minden hontestvéreben egyiránt, s második ezredéves fenmaradásunknak is biztos alapjává teszi.

—a—r.

Egyházi élet.

Lukács Ödön f.-szabolcsi esperes körlevele.

(A millenniumi üjlesztendő alkalmából.)

„A reménységnek Istene töltön be titeket minden örömmel és békeséggel a hitnek általa, hogy reménységgel bővelkedjétek a Szentlélek ereje által.“ (Rom. XV. 13.). Pál apostol szavaival nyitom meg eme körleveletem, e nevezetes üjlesztendő küszöbén, mely egy viharos ezredév letűnte után egy új jövőndő hajnalát deríti a magyar hazára.

Alig hiszem, hogy lehetne öntudatosan gondolkozó hazafi, ki ez év küszöbén a legmélyebb megindulás nélkül tudna megállani.

Mintha egy láthatlan kéz az „Urim és Thummim“ tanácsot kérő és jövőndőt mondó drága köveit adná birtokunkba: föltáru előtünk az elmúlt ezredév változatos története s a jövőndő nagyszabású körvonalakban domborodik ki lelkünk szeméi előtt. Mert a mi a múltban volt, az leend a jövőndőben is kevés különbséggel. „Semmi sincs új dolog a nap alatt“ (Préd. I. 9.) Hasonló okok, hasonló eredményeket hoztak létre minden időben: ez az, amit a történetbölcsesek a történelem logikájának neveznek.

Mi történt a múltban? Tudnia kell minden református magyar embernek, mert iskoláinkban arra van fektetve főszűly, hogy nemzetünk történetét az egyház minden tagja alaposan megismerhesse és hogy meg legyen győződve azon igazság felől, hogy Istene a világ és a világ népei felett Ő rendelkezik és Ő tart itéletet.

Bizony az Ur, a népek Istene vezérelte e fődre másfél ezer év előtt Attilát, hogy megrázza Európát, s népe viharzó csatáival megtízszítsa annak levegőjét, kitalátsa helyökből a korhadózó nemzettesteket, a tiszpe-dés erjesztő légköréből kiemelje s egyesítse azokat a népeket, melyekben meg volt még az életerő: befolyás gyakorolni a jövőndőség történetére.

E hatalmas király Európa szívéből, a Duna völgyéről egész Afrikáig villogtatta diadalmas fegyvereit, megrázta Nyugat- és Észak-Európát, Galliát meghódította a Jurától az Océánig, a Szávokat a Fekete-tenger felé szorította... roppant birodalmat alapított. De e földi hatalom felett, bármily erős legyen is az, ott áll egy nagyobb hatalom: a népek istene; Attila birodalma is mihamar összeomlott, mert a személyes vitéségen kívül nem volt semmi benső, erkölcsi erő, mely összetartotta volna.

Másként volt ez a harmadik honfoglaló rajjal: a Magyarokkal. Honkereső utjuk kezdete a tüneményes mondák mesés világában vész. De azon időtől kezdve, hogy átlépték e haza bércét, történetük azt mutatja, hogy birtak mindazon alapjellemvonásokkal, melyek honalkotásra és annak fenntartására képesítenek egy nemzetet. Hősiesség, erély, bátorság, lo-vagiasság, tiszta erkölcs, fogékonyság a polgárosult népek vívmányainak elsajátítására, előrelátás, az ősi szokásokhoz ragaszkodás, a korukat csaknem meghaladó államalkotási bölcsesség: ezek képezték kiváló jellemvonásaikat.

Már maga az a körülmény, hogy Géza nemcsak a földmívelést és kereskedést igyekezett harcias népével megkedveltetni, hanem keresztény hittérítőket hívott országába, hogy a keresztényen vallás által az erkölcsöket sze-lidítse, mutatja a bölcseséget, melylyel a nép nagyjai a jövőbe tekintettek.

Nyomban ezután I István alatt az állam ujra szerveztetett, konszolidáltatott s az ország szilárdtsága csak akkor lett megingatva, midőn a belső vilongások, pártviszályok széttagoltságban tarták a nemzetet. Bizony a Béla idejében hazánkba özönlött tatár-hordák is e miatt voltak képesek elpusztítani az országot. Azonban a népek felett uralkodó Isten még ily megpróbáltatás után sem engedte semmivé lenni e nemzetet. A bölcs Béla ismét bekötözte a magyar sebeit s új hazát teremtett a bús romok felett. És az isteni gondviselés az Árpád-házbéli királyok után is adott e hazának bölcs királyokat,

kik e lovagias nemzettel együtt érezve, az ország erősítésére, hatalmának és dicsőségének kiterjesztésére szentelték minden erejüket. Nagy Lajos idejében, a költő szavaival élve:

„Nagy volt . . . a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka,
Magyar tenger vizében hunyt el
Észak, Kelet, Dél hulló csillaga.“

Majd Mátyás, az igazságos, úgy a tudomány fejlesztése, mint diadalmas fegyverek hatalma és a belnyugalom, jólét felvirágoztatása által magasra emelte hazánk dicsőségét.

Majd jött a hatalmas Ozman birodalom kiterjeszkedése, mely Európa nyugatát elnyeléssel fenyegette. De itt állt a magyar, mint egy törhetlen bástya, bátor keblét feszítve Kelet hódító fegyverei ellen. Itt állt, legtöbbszőr magára hagyatva, sokszor ezer sebből vérezve, pártokra szakgatva, de még mindig erősen arra, hogy megtörjenek rajta a török hódítás csapkodó hullámai. S bár majdnem egészen elvérzett is színe java Mohácsnál, de az Úr intett s a nemzet fölkel halottaiból.

Sőt épen ez, az egyébiránt sajnós körülmény megnyitotta utját a reformáció világosságának hazánkban. Köztudomású dolog, mennyire elfajult a keresztényen vallás az ön-ó papuralom kezében, mily égbekiáltó erkölcsi telenség terjedt el a vallás palástja alatt egyrésztől, mily vérengző dühvel fordultak másrésztől a hatalom birtokában levő papok azok ellen, kik a keresztényen hit megtisztításán munkálkodtak.

A reformációban megindult világosság elnyomására szövetekezett a jezsuiták hada hazánkban is. Embertelen kizsákolások és üldöések tették rettenetessé a haza földjét. A megtört nemzet nyakába nyomasztó igát vetettek. A Básták, Barbiánók kegyetlen zsarolásai a föld népét a nyomor és inség végső fokára süllyeszték. Majd megeredt egyre rémesebben az üldözés, a Szelepcsényiek, Kolonichok, Kelliók rettenetes kegyetlenkedései, a gályarabság kiszervezései, Karaffának minden emberiséget levetkezett vérontásai a rémület iszonyával töltötték be a hármás bérce és négy folyó ölet.

De Isten nem engedte, hogy még ily rémületes csapások között is elveszzen ez a szegény haza. Elküldé az elnyomott igazság védelmére Boeskayt, Bethlent, a Rákócziakat s a nemzet ismét kigyógyult sebeiből s mintegy új életre kelve, új hittel, új reménnyel lépett a biztató jövődjébe.

(Vége köv.)

A kolozsvári ev. ref. presbyter-tanács legközelebb tartott ülésében elfogadta a Szász Domokos által előterjesztett határozati javaslatot. E határozati javaslat a következő: 1. Az első papi állomás készpénz-javadalma 1200 frtról évi 1600 frtra emelendő s az eddigi gyakorlat szerint negyedévi előleges részletekben kiszolgáltatandó. 2. A második papi állomás a magasabb successzió jogánál f. évi január 1-től kezdődőleg 1400 frtban állapítandó meg, s miután a püspök, javadalma emelésére igényt nem tart, a felemelt javadalom a következők jogánál fogva Herepei Gergely, harmadik papnak utalendő ki. 3. Az üresedésben lévő 4-ik papi állomás betöltése ezuttal mellőzendő s a helyett, részben annak javadalma terhére két hitoktatói állomás rendszeresítendő 600—600 frt javadalmazással, melyek pályázati kérvény és püspöki kinevezés útján lesznek haladéktalanul betöltendők. 4. A sátoros ünnepek alkalmára a legáció régi intézménye újra visszaállítandó s felkérendő a kolozsvári ev. ref. theol. fakultás, hogy már a legközelebbi husvétii ünnepre belátása szerint jelölje meg s küldje ki a fakultás legjelesebb növendékei közül az ünnepi követeket. Az ifjuságra nézve a legutóbbi pont igen fontos, mert ennek hozatala nélkül, — mint most karácsonykor is, — az intézet sok növendéke egy fontos jövedelmi forrástól esett volna el.

Gombai és marcsa-magyarai Zalka János győri róm. kath. püspök 1820. dec. 17-én született, s pappá 1846. január 15-én,

püspökké 1867. május 5-én szenteltetett; püspöksége negyedszázados jubileumát már 1892. május 5-én megünnepelte. Most papsága 50 éves jubileumát holnap — jan. 19. — fogja ünnepelni.

A dunántúli püspökválasztásra beadott szavazatok felbontatván, még eredményre nem jutottak. A legtöbb szavazatot nyert Antal Gábor ácsi lelkész, s Cziike Lajos ó-szónyi lelkész esperes új szavazásra kijelöltettek. A szavazatbontó bizottság tagjai voltak: Eötvös Károly, Molnár Béla ügyv., Dózsa J., Tatay Imre, Juhász Pál és Vörös Ede lelkészek. A még szavazatot nyert lelkész Körmeny S volt.

Ujdonságok.

A 2. számtól kezdve teljes példányokkal szolgálhatunk. — Az 1. szám a tömeges jelentkezés folytán kifogyott. Ujjonnan belépő előfizetőinknek a Hullámok közt című regény eddigi részeiből külön lenyomattal szolgálunk.

Gróf Khuen-Héderváry horvát bán, idült gyomorbetegében, melyvel nagy fokú idegesség van összekötve: Bécsbe utazik, hogy szaktudós egyetemi tanárokkal konzultáljon — a gyógyítást illetőleg.

A mátrai helyi érdekű vasut Erdőtelek és Heves állomásai közt a 6013. sz. vegyesvonalat mozdonyvezetője Gáspár Ottó — saját vigyázatlansága miatt — a robogó mozdonyról a nyílt pályán lebukott oly szerencsétlenül, hogy a vonat kerekei alá kerülve — ezek teljesen szétroncsolták. Özvegyet és három árva hagyott hátra.

Baranya vármegye január 13-ki közgyűlésén legtöbb magyar érzéket bizonyított meg Tóth János karancsi ref. lelkész, mikor a helyi kir. hercegi uradalom azon törekvésének, hogy az uradalomhoz tartozó *Tapolca* nevű pusztát *Rampeltfeld*-re kereseteljék ellentmondott, mivel a nép nyelvében annak a pusztának előbbi elnevezése már századok óta meggyökeresedett. A bölcs nagy többség azonban a kir. herceg iránti tulleoyalításból elhatározta a név-cserét megengedését. Ilyen magyar vármegyei többség s ilyen főhercegi magyar-birtokos mellett azután nem előre, hanem visszamagyarosodunk — de nem az ősmagyar, hanem a kétfejű sasos érzék szerint. Bizony Baranya vármegyétől ne vegyenek példát sem azok a felső megyék, melyek idegen hangzású

helységneveiket már tömegesen megmagyarosították, sem azok, kik még ezután szándékoznak azt tenni.

Következő gyászjelentést vettük: Mély gyászszal tudatjuk jó feleségemnek, szerető édes anyánknak, nagyanyánk és hű testvérünknek, id. **Bészler Jánosné** szül. Medgyasszay Zsófia asszonynak, hosszas betegeskedés után, folyó hó 11-én, élete 74-ik, boldog házassága 46-ik évében történt fájdalmas elhunytát. Drága emlékeztető halottunk porrészei folyó hó 13-án d. u. 2 órakor Fűvészkert-utca 1079. sz. a. levő házuknál tartandó rövid gyászszertartás után főgnak a Czegléd-utcai temetőben pihenésre helyeztetni. Mely gyászok alkalomra a bánatunkban résztvevő közelebbi és távolabbi barátainkat, ismerőseinket ezennel meghívjuk. Debreczen, 1896. január. Férje: id. Bészler János. (Gyermekei: Bészler Imre és neje Gabóczy Piroška; Emma, Ilona, Viola és Anna gyermekekkel; ifj. Bészler János és neje Hubay Teréz; Zoltán, János, Veronka, Margit, Irén és Gizella gyermekekkel; Bészler Gyula; Bészler Anna és férje Csiky Lajos; Anna és Béla gyermekekkel; Bészler Kálmán. Veje: Kiss Bertalan, Sándor és György gyermekekkel; Testvérei: Medgyasszay Sámuel feleségével és gyermekeivel. Özv. Révész Bálintné sz. Medgyasszay Juliánna a távolabbi rokonok nevében is.

Meghívó. A debreceni m. kir. gazdasági tanintézet hallgatói által önszervező egyesületük javára 1896. február 1-én, az „Arany Bika” disztermében rendezendő zártkörű „Gazdasági Táncszertélyre. Személy-jegy 3 korona, Család-jegy 8 korona, Pályójegy 12 korona. Pályóba lépőknek személy-jegyvel nem kell ellátva lenniök. Jegyek válthatók Szent Királyi Tivadar, Békés Lajos és Pongrácz Géza fiók-üzletében és este a pénztárnál. Pályójegyek ugyanott előjegyezhetők. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté 8 órakor.

A debreceni iparoskör 1896. február 2-án, vasárnap, a „Bika” szálloda disztermében jótékony célú zártkörű táncvigalmat rendez. Belepti-jegy személynként 1 forint. Belepti-jegyek előre válthatók: Szedlák József pénztárnoknál, Nagy András keztyüs és Radetzky József urak üzletelyiségében és este a pénztárnál. Magyar testvérek zenekara. Felülfizetések köszönettel fogadtnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté 8 órakor. A rendezőség.

Egerben egy minorita zárdabeli növendék, a legjobb theologus, de a szerzetesi el-

Törlesztéses jelzálog-kölcsönöket

birtokokra, házakra, telkekre, gyárakra,

rövidebb vagy hosszabb időre, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig az intézet által felmondhatatlanul, legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén

tőzsdei megbizások

(esetleg készpénz fedezet nélkül is)

továbbá ingatlanok vételét, eladását, cserélését, bérbeadását, valamint személyi hitelek is ajánl:

„AGRARIA”

magyar gazdasági és bankforgalmi intézet
BUDAPEST, Kerepesi-ut 73.

zárkózottságot terhesnek találó pap, — világi barátjával a zárdából kionszva kedélyes időtöltésben töltött néhány órát. Visszaossonna is sikerült, de bizony már akkor távolléte felfedezve volt és a szigorú prior, ki már bizonyosan túl volt a testi szórakozás utáni vágyódásán . . . utalapot kötött a talpa alá.

Hurray Emil a nagyváradi postásikasztó fiatal postatiszt már megkerült. — Önmagát szolgáltatta Pécsen a rendőrség kezébe. Az egészen megtört ember kihallgatását elhalasztották. Az elsikkasztott 1500 frtból 350 frt biztosítéka által fedezve van.

Deckert a zsidók ellen vérváddal terhelt plébánost a bécsi esküdszék egyhangulag felmentette.

Steiner Fülöp székes-fejérvári püspök egyházmegyéje papjainak megtiltotta, hogy a színházba járjanak. Hát mit is tanulnának az ő papjai ott! Bizonyosan vagy gyöngének tartja erkölcsük biztonságát a színházi látványosságok ellenében; vagy magának tartja a kizárólagos jogot belőlük perfect jezsuitákat képezni az élet színpadára.

A magyar király ujévi ajándéka a pápa számára 20,000 frt volt. Elég szép ajándék a Magyarország iránti jó érzését tudvalevő módon bizonyító pápának; ki a hármasszövetség háborítlan fenállására is köszönetül megküldi szent atyai áldását!

Országgyűlés.

Január 15.

Elnök: Szilgyi Dezső. **Jegyzők:** Illyés Bálint, Molnár A., Perczel B. **Kormány-résről** jelen: Bánffy D. br. min. elnök, Erdély S., Perczel D., Wlassics Gyula miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök bemutatja Chernel György körmeneti mandátumát.

Az állandó igazoló bizottságnak kiadatik. **Neményi A.** bemutatja a pénzügyi biz. jelentését az 1893—94. évi közös kiadásoknál felmerült póthitelről szóló javaslatról.

Dókus E. bemutatja az igazoló bizottság jelentését Szilvács L. ideiglenes igazolt fehértemplomi mandátumáról.

Napirend: a belügyi költségvetés.

Márkus J. vádolva a kormányt, hogy a közpénz rendezését nem veszi komolyan, a költségvetést nem fogadja el.

A béke feltételei.

Apponyi A.: A vitát dominálja a választási szabadság biztosítása. Ő e tekintetben inkább a jövőre tekintettel foglalkozik. Nem lehet közönyös, sőt kötelezve érzi magát a szavával hozzájárulásra. A miket eddig mondtak, azokhoz csatlakozik, de keresi a módot is, melylyel a visszaélések által teremtett helyzetből kiszabadulni lehetne. Két ellentétes állapot van; az ellenzék a megtorlásnak nyilvános megbélyegzését alkalmazza; a kormány-part nem ismeri be az állapot valódiságát. A kellő mértékű túlhaladó tények történéseit a min. eln. is beismerte ujévi beszédében. Az eddigi állapot fentartásával melyik párt nyerhet nem bizonyos, a kor. ha a kezében levő választási hatalmat megtartja; de az ellenzék is, ha a türelmetlen állapot ellen a választók szenvedélyességének létrehozásával maga veszi kezébe az orvoslást. Csak az bizonyos, hogy veszt az egész nemzet. Az ellentétek máris átesaptak a társadalmi térre, melyet a minden oldalról ellenségektől körülvevett magyar legkevésbé engedhet meg. A kuforrás nem a politikai nézeteltérésben van, hanem a méltánytalan és igazságtalan eljárásban. Az ország majdnem felerészének képvisellete, az összes ellenzék megegyezik abban, hogy a reform-akciót meg kell kísérteni. A törvényalkotás terén lehető garanciák nyújtása — új szellem megszületéséhez az első lépés, ez tovább menne a törvények végrehajtásában, mely végre a közszellem meggyógyulására vezetne. Nem szól most a cenzus leszállításáról, bár ez visszautasíthatatlanul kopogtat a törvényhozás ajtaján, de már az idő rövid; — nem a választókerületek újabb kikerekítéséről, a titkos szavazás, vagy a szavazás decentralizációjáról: elvileg

azt kívánja, hogy a *biztosítékokat tartalmazó törvények kiegészítenek és nagyobb precíziót nyerjenek, hogy úgy a fegyelmi, mint büntetőjogi felelőségek kiterjesztesenek; a választások eredménye feletti itélkezés részrehajlatlan közre bizassék.* Ezen elvek alapján javaslati vonatkoznak: a választói névlajstromok összeállítására, a szavazási eljárásra, a fegyelmi felelőség megszorítására, a büntetőjogi felelőség megszorítására, a kuriai bíráskodás módosítására. Ezekre nézve módoszatit adja elő, — tekintettel arra, hogy a szavazati jog nemcsak egyéni joggyakorlás, hanem közfunkció. Ezután a *modus procedendi* mondja el gondolatait. A kuriai bíráskodás fontosságából kéri a ház munkarendjében mindjárt a költségvetés után következő tétetni, s nemcsak letárgyaltatni, hanem törvényerőre is emeltetni. Aztán *javaslatai elfogadásának politikai hatását* fejti ki. Ő többet akar, mint a mennyit az „Istenbéké” kifejezés magában foglal; nem fátyollal akarja leborítani állapotunkat a millennium idejére, hanem a nemzet maradandó érdekeire tekintettel — alapos gyógyítást akar. A belügyi költségvetést nem fogadja el. (Hosszantartó élénk helyeslés, tetszés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Öt pernyi szünet után

Bánffy br. min. elnök: Apponyi karácsonyi cikkéből nem azt olvasta ki, mint a mai szavait értelmeznie kell. Az istenbékét Apponyi helyezte kilátásba, a millenniumis évre kívánt békés tárgyalásokkal, melyeket a parlament tisztessége és sikere követel. Most csak a kuriai bíráskodásról szóló követeléseket helyezte kilátásba. A választás mindig izgalmat szült, most még inkább, miután egy új keletkezésű párt az egész társadalmi rendet és viszonyokat sarkaiból kiforgatni akarja. (Zajos helyeslés jobbfelől.) A támadás tehát és a védekezés is erősebb; de a választási tisztaság nincs lábbal tiporva, s a választók függetlensége korlátozva. A kuriai bíráskodás tárgyalását a kormány is akarja. Apponyi gr. javaslata tulajdonképp nem egyéb, mint hogy ezen tárgyalás több részletekre is terjedjen ki, mint a mi már a törvényjavaslatba felvéve van. Ez elől kitérni nem akar; beismeri azt is, hogy ezen kérdéssel ez idő szerint részletesen foglalkozni nem célszerű, de a tárgyalás keretén belül sok megoldható ügy, a mint azt Apponyi gróf is óhajtja.

Szederkényi Nándornak feleli: A kormány ígért munkaprogramja szerinti kötelezettségének megfelelt eddig, meg akar felelni ezután. A munka sorrendjének fentartását indokolja. A ház magatartásától függ, hogy minél előbb letárgyaltassanak. A nyári szünet beállta előtt még a vám- és keresk. szerződés, bank- és kvóta-kérdés is letárgyalandók. A békes, tárgyilagosságot, mint a mely az ország érdekében áll, elfogadta, s most sem utasítja vissza. (Helyeslés jobbfelől. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Holló L. Az állami központosítás ellen szól, az önkormányzat visszaállítását követeli. A költségvetést nem fogadja el. Határozati javaslatot nyújt be: a tisztviselőképzés, — a tisztviselő fizetésügye és szolgálati viszonyai, — a fegyelmi eljárás, — a főispán jogkörének korlátozása, — a tisztviselői hatáskörök megállapítása, — a közigazgatásnak az önkormányzattal megegyező szabályozása tekintetéből mihamarabb beterjesztendő törvényjavaslat iránt. (Zajos helyeslés a bal és szélsőbaloldalon.)

Polonyi G. kéri a min. elnököt: mit szándékozik a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslattal?

Bánffy br.: Ezt is tárgyalják majd annak idején.

Elnök: Várady K. interpellációja következnék.

Várady K. Interpellációját szombaton tartja meg. **Elnök** az ülést 2 óra 20 perckor berekeszti.

Január 16.

Elnök: Szilgyi D. **Jegyzők:** Illyés B., Perczel B., Molnár A. **Kormányrésről:** Bánffy br., Perczel D.

A mult ülés jkvének hitelesítése után Dókus bemutatja az igazoló bizotts. jelentéseit, hogy Chernel György körmeneti mandátumát rendben találták és 30 nap fentartásával igazolták.

Fáy Gy. a gazd. bizotts. jelentését terjeszti be.

A belügyi költségvetés tárgyalása Szinay Gy. Erősen elítéli a tisztviselők korteskedését. Csatlakozik Holló és Babó hat. javaslatához. A költségvetést nem fogadja el (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Várady K. A kormány ellen beszél, melynek működését a Heintze-féle osztály-zorszájátékhoz hasonlítja. Vannak benne I. osztályu nyemerenyek: a valuta koncessziók; II. osztályuak: miniszteri, nyugdíjas miniszteri, államtitkári, főispánállások. III. kisebb nyemerenye: főispántól lefelé. Pártolja Holló hat. javaslatát. A költségvetést nem fogadja el. (Zajos helyeslés és éljenzés bal és szélsőbalon.)

Polonyi G. Örömmel hallotta a béke bekezdését — a milleniumra. Ő és pártja óhajtja ezt, sőt tovább megy: az egész második ezredre kívánják egészségesebb viszonyok megteremtését. Fájdalommal hallotta tehát, hogy a kormány elnök a békeajánlatot ridegen visszautasította. Ezután kéréssel bírálja a kormány eljárását s abban konkludál, hogy mivel becsületes tranzakció nem létesülhet: az ellenzék folytatni fogja a harcát. Különösen Perczelnek veti szemére erőszakos eljárásait, s kívánatosnak tartja, hogy minél előbb mondjon le. A költségvetést nem fogadja el. (Zajos helyeslés és éljenzés bal és szélső balon.)

Perczel D. Védekezik a támadások ellen. Hangoztatja a választói jegyzékek teljességét. Polemizál Bujánovics-, Várady-, Polonyival. A hat. javaslatok elvetését, a költségvetés elfogadását kéri. (Helyeslés jobbfelől.)

Bujánovics, Polonyi személyes kérdésben és szavaik értelmezése, — Perczel önmaga kimagyarázása végett szól.

Elnök: A vita folytatása holnapra marad. Az ülés vége 2 óra 10 perckor.

Táviratok.

Budapest, jan. 17. (Az „Örálló“ táv.) Bujánovich a giralti visszaélésekre vonatkozó szavait fentartja. Perczel felelte, hogy Bujánovich jóhiszeműségét nem vonja kétségbe; de várja az adatokat.

Szalay K. A választási visszaéléseket fejtegetve azt mondja, hogy a kormány csak mereven tagad, s nem néz más, mint a párturalom megszilárdítását.

Vargies J. A kormánypartot védi. Kun M. Óhajtana a békét, de az a mai viszonyok közt lehetetlen. Kritizálja a kormány erőszakoskodásait.

Perczel polemizál. Azután Hermann O. beszél a kormány ellen. Ülés vége 2 ó.

Budapest jan. 17. (Az „Örálló“ távirata.) Hire jár, hogy Apponyi fuziója kedvezőbb folyamatot vett. Vele menne a nemzeti párt zöme s csak néhányan lépnének ki. Előbb meglesz a béke, azután a fuzió — ha el nem rontják.

Budapest jan. 17. (Az „Örálló“ távirata.) Tegnap a függetlenségi párt bankettjén *Eötvös* Károly felköszöntötte *Justhot* s *Kossuthot*. Kossuth hosszabb politikai beszédet tartott. Kifejezte az egyesülés iránti reményét, a választásokra a kuriai bíráskodást kívánja.

Tanügy.

Buzgó kérelem a Valkányon létesítendő ref. magyar iskola érdekében. Kegyes jöltevek! Az Isten áldotta magyar néphez fordulunk bizodalommal, és reménységgel. A hazafias magyar társadalomhoz, ehhez, a nagy alkotó erőhöz. A melegen és nemesen érző szívekhez, kérünk hallgassatok meg Testvéreink! Torontál megyében mind ez ideig igen csekély a magyarok száma a más nyelvű nemzetiségek nagy tömegéhez képest. Csak az utóbbi években kezd itt-ott letelepedni a magyar vidékről jött református vallású polgárság. — Valkány román község egyike ezen magyarokkal folyvást szaporodó községeknek. Csupán a reformátusok is már 200 körüli lélekszámot tesznek. — Ezek-

nek a letelepült családoknak vánnak, hála Istennek, gyermekeik is jószámmal; de fájdalom olyan iskola hol őket kellőképpen lehetne oktatni, — olyan ninesen az egész községben — Kell-e annál többet mondani, hogy: évenként 40—50 gyermek növekedik tudomány és ösmert nélkül? Pedig igaz, mit a Biblia mond, hogy elvész az a nép, a mely tudomány nélkül való. — A szemünk láttára vesznek el az idegenség tengerében, mert nem tudunk nekik mentő eszközt nyújtani. A mentő eszköz csak is egy hazafias jó magyar iskola lenne, jó vezetéssel, jó tanítóval. — Ennek a létesíthetése érdekében emelünk most kérő szót. A nagy-kikindai református egyház akar itt egy iskolát állítani. De maga is kezdő, mások segédelmére támaszkodó lévén — maga nem teheti meg, a mit szeretne. A nagy közönséghez fordulunk tehát, és pedig felekezeti különbség nélkül mindenkihez, a kinek a magyar faj erősítése, megtartása szíven fekszik. Hallja meg minden lélek a mi szónkat, midőn kérünk mindenkit, ne engedjük elveszni a Valkányon élő becsületes magyar véreinket. Minden fillér, mit ad a nemes szív, egy-egy homokszem a felállítandó iskola épülethez. Ha sokan adnak csak egy-egy homokszemet is, — jövő ezredéves ünnepélyünkre egy újabb erős várral szaporodik magyar nemzetiségünk. Oh adjatok hát valamit, nyújtsatok segédelmet szent célunk elérésére. Nemes lelketek boldogító tudata, és a jótételben gyönyörködő Isten áldása lesz adományotoknak jutalma. Szíves adományok Nagy-kikindára alólírott ref. lelkeshez kéretnek; ki azokat nyilvánosan is fogja nyugtatni. Hazafiai és testvéri üdvözléssel. Nagy-Kikindán, 1895. aug. hó. Varga Nagy István főgondnok, Fekete Gyula ref. lelkész.

Tudomány.

A budapesti tudomány egyetemén a közokt. miniszter a mezőgazdaságtan számára új tanszéket kíván felállítani. Ennek a tanszéknek még ott nem volt tanszéke, ami tulajdonképpen mezőgazdasági államban nagy hiány volt. A kérdés tanulmányozása végett a miniszter leirata következtében, a bizottságot már az egyetemi tanács kiküldte.

Röntgen találmányának Klupathy által történt bemutatása orvostudomány érdekében a bizalmat növeli.

Politikai szemle.

Belföld.

Jósika S. br. a király személye körüli miniszter, a miniszteriuma költségvetésének tárgyalása alkalmával szomorú felfogásról tett bizonyosságot a bécsi miniszteri palotán helyt lenkedő kétféjű sas védelmében kifejtett magyar liberalizmus és toleranciának a magyar közjoggal szembeállításával. Minden magyar szent kegyelettel emlékezik meg a Jósika-család azon tagjáról, kinek érdemei közt nem tudjuk melyiket tiszteljük inkább — azt-e, hogy nagy regényíró, — vagy azt-e, hogy nagy hazafi volt. annyira, hogy a forradalom megbuktával emigrálva szegényül idegenben hunyt el. Dicsőült szelleme, ha letekint családjának életben levő tagjára, a mai miniszter Jósikára — ki a magyar előtt oly rokonszenvenként kétjű sas védelmében excellál, s abban tartja állónak a magyar lovagiaságot: — bizony szinte látni véljük, mint borul el, hogy ilyen módon csufolják meg azt a magyar lovagias-ágot, liberalizmust és toleranciát, melynek a dicsőült annyira f nkölt hive volt, s hogy a magyar közjoggal, a hamisítlan patriotizmussal szembeállítja — épen családjának egy tagja — az ő név-utódja, ki loyálisában nem lovagias, nem liberalis, nem toleráns, — hanem kétféjű sasos — több... két-kulacsos magyar!

Külföld.

A porosz or-zágyülés 15-én megnyílt. A trónbeszéd a pénzügyeknek a lefolyt számadási évben lényegesen kedvezőbb alakulását konstataulta.

Sándor szerb királyt addig házasítják, míg egyszer csakugyan megvalósul. Az orosz cári családba házasodás, mely Natália nagy-ravágyásának volt dédelgetett tárgya — nem sikerülvén, most egy szerényebb, de politikai kombináció tekintetében sokkal célravezetőbb házasságról van szó: Nikita montenegrói fejedelem Xenia nevű leányával. Ez a házasság nemcsak a cár rokonságával is dicsekednek, nemcsak a két szláv államot hozná barátságosabb viszonyba, hanem a Karagyorgyevics trónigényének mindig fenyegető félelmétől is fementené az Obrenovicsokat. E tekintetben a Karagyorgyevics Péterrel, ennek neje halála után különben is szakított Nikita már a közeledő lépést III. Sándor cár temetése alkalmával megtette. Az eljegyzést megelőző bevezetésének lehet tartani, hogy Sándor király Nikitának a fehér sasrendet, a nagy szalaggal, nagyon szívélyes és a Xenia hercegnő kezét megkérő levél kíséretében megküldte. Ezt követőleg kilátásba helyezte Cottin-jében a nyár folyamán megejtendő látogatást, amikor az eljegyzés is megtörténik. A két család egyesülése a délszláv egyesülés felé igen nagy lépést jelent.

A Kuba szigeti felkelők csakugyan közel vannak Havannához. New-Yorki jan. 14-iki hírszerint ugyanis annak környékén Pegas és San-Francisco de Paula községeket felgyújtották. 30 kilométer távolságra pedig egy vasúti vonatot állítottak meg, s az utasokat kiszállításra kényszerítve, — a vonaton levő anyagokat elégették.

Afrikából az olaszok állapotáról egymásnak ellentmondó hírek érkeznek. Makale ostro-nálása Mennelik csapatai által ugyanis az olaszokat már nagyon kimerítette, az erőd sorsának eldőlése közel áll, mások szerint pedig az ellenség visszavonult és pedig súlyos veszteségeket szenvedve. Baldissera tábornok, Baratieri elődje Massavahba utazik parancsnokság átvételére. Ő aki az ottani viszonyokkal ismeretes, leplezetlenül megmondta a kormányának, hogy Afrikában csak 40.000 emberrel lehetne végleg nyugalmat teremteni.

A szultán meghagyta a nagy vezérnek, hogy a hat örmény kerületben már behozott reformokról tegyen jelentést; valamint az ott dúló borzasztónak festett inségnél is.

A krétai forradalmi bizottság kijelentette a külföldi követek előtt meghódolási készségét, ha Karatheodori pasa főkormányzó a konzulok garanciája mellett a forradalmárok megkegyelmezését s az autonomia többé meg nem sér-

tését kijelenti. A konzulok az ügy kedvező megoldásában reménykednek.

A törökországi viszonyok egészben annyira javultak, hogy a hatalmak feleslegesnek tartják hajóiknak Konstantinápolynál való tartását; s ezek nemsokára ki is jönnek onnan.

A koreai királynéről, kit meggyilkoltak tartottak s a gyilkosság állítólagos részeseit le is fejezték, azt közlik, hogy él és csak elrejtőzve volt s erről a hatalmak követeinek tudomásán volt.

Agliardi Bécsben maradását a Vatikán forcirozná azzal, hogy működését arra szorítanák, ami eddig is feladata lett volna — a belpolitikába avatkozástól elvonva — a papság, különösen az ifjabbaknak káros iránytól — legkülönösebben az antisemitizmustól való eltérítésére. Badeni azonban a nuncius itt maradásának határozottan ellenmondott.

Gr. Thun Csehországi helytartó állásától visszalépett. Azt tartják, hogy Lobkovitz hg. bécsi utja a helytartósággal áll összefüggésben. Baqvehen markí jelöltségét is emlegetik. Annyi bizonyos, hogy az ifjú csehek saját előnyökre magyarázzák Gr. Thun visszalépését.

Telefon 57—94.

Erdélyrészi bortermelők

raktára

Weiszbürg József

BUDAPESTEN,

VIII., József-körút 33.

(Rákóczy-térrel szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok; rizling, muskátály, csemege és asszu borokat tartok raktáromban azonkívül cognac rum, szilverium, barack-pálinka barack-ikör, mindennemű bel- és külföldi pezsgót és liköröket.

Megrendelések pontosan és díjmentesen házhoz szállítva eszközölköttek.

Transito pincék: Bpest Promontor.

József főherceg ő csász. és kir. fensége udvari szállítója.
Fülöp szász Coburg-Gothai herceg ő kir. fensége szállítója.

Sürgöncim: Gottschlig Budapest.

TELEFON 57—58

GOTTSCHLIG AGOSTON

tea, rum és cognac

nagykereskedő

BUDAPEST.

Központi iroda: IV. Váci-utca 4-dik szám.

RAKTÁRAK:

IV., Váci-u. 6. sz. a „Mandarinhoz“ | VI., Andrássy-ut 23. „Hong-Kong“ városához a Városház-tér mellett. a kir. opera átellenében.

IV., Egyetem-té, Egyetem-utca sarkán, a „Japán nőhöz.“

Kiviteli pincék:

X., Kőbánya, Füzér-utca 9. szám.

Bizományi raktár

DEBRECZENBEN: GERÉBY FÜLÖP urnál.

Közvetlen behozatalu valódi chinai és orosz karaván-teák, Jamaica, Brazília és Cuba-rumok, francia cognacok, likörök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagok és palackokban, eredeti árak mellett.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Irodalom, művészet.

Az „Erdélyi Napló“, egyik kolozsvári napilap szerkesztője figyelemre méltó levelet kapott egy olvasójától a Gyarmathy „Király-hymnusz“-ára nézve. Azt kéri e sorokban az említett, hogy a hymnusz a *népiskolák részére kettős hangra, a dalkörök számára pedig négyes hangra irassék át*, hogy így „nemzeti életünk második ezredének már első esztendejében tanulóink és népünk ajkán zendüljön meg a lélekemelő dal.“ Tekintve a hymnusz sikerült voltát, a fölhívás megérdemelné a figyelembevételt.

A Besseyei-szobor pályabíróságába, melyet Szabolcs megye állít a magyar irodalom művelése által uttörők érdemesülttségét nyert tudós és író fia emlékére, — beválasztottak: Strobl Alajos, Fadrusz János szobrászok; Lechner Ödön, Rauscher Lajos építészek; Benzur Gyula és Lotz Károly festőművészek. A vármegye közülük három tagot küld.

Millenniumi történet. Az „Athenaeum“ r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története“ című tiz kötetes munkából (millenniumi kiadás) megjelent az Árpádok korából a 49. füzet. (A luxenburgi ház) 50. füzet. („Az Anjouk kora és a luxenburgi ház“) újabb két füzet, melyek 51. és 52. számokkal lesznek jelezve és folytatását képezik Schönher Gyula magas színvonalon álló tanulmányának „A luxenburgi házból“.

A Szalay-Baróti-féle „Magyar Nemzet Története“ ből, melyet a Wodianer F. és fia cég oly pontosan és rendezesen boesát közre, most jelent meg a 29. füzet. Folytatódik benne Hunyadi Mátyás korának tárgyalása, mely csak a következő füzetben fog bevégezni.

Geiger Albert, jeles zongoraművész, marosvásárhelyi zenetanár, ki Budapesten is sikereket aratott hangversenyeivel: szépen sikerült koncertet rendezett e hó 10-én Kolozsvárt a theol. fakultás konviktusa javára az intézet dísztermében, melyet ez alkalomra elegáns, válogatott közönség töltött meg. A műsor a következő volt: 1. I. Beethoven: Sonata appasionata Geiger A. — 2. a) Schubert Doppelgänger, b) Die Post, énekli Schlauf Bella k. a. — 3. a) Bach S.: Fuga; b) Schumann: Intermezzo; c) Glück-Geiger: Gavotte; d) Chopin: Etude. Cis-moll; e) Valse, Ges-dur; Geiger A. II. 1. Geiger A.: Magyar dalok és táncok 3-ik es.; Geiger A.; 2. a) Grieg E.: Solvejgs Song, b) Morning dew, énekli Schlauf Bella k. a.; 3. Schumann Etudes symphoniques: Geiger Albert.

A kolozsvári nemzeti színház személyzete ez éven Nagy-Váradon fog nyaralni. A nagyváradai színügyi bizottság ugyanis a nyári színház bérletét pályázat mellőzésével Megyeri Dezső kolozsvári színigazgatónak adta ki.

A kolozsvári zene-konzervatórium ez idei *Első kamara-estélye* előkelő közönség előtt folyt le e hó 11-én a „Központi-Szálló“ emeleti dísztermében. Ime az estély fényes és változatos műsora: 1. Beethoven 16. sz. vonós négyese; előadták: Farkas János, Spielman Ervin, Altman Hugó és Szerencsi Ede. 2. A „Fidelio“ dalmű nagy áriáját énekelte Urbanetz Emilia k. a. 3. Beethoven zongora négyese. Játszotta: Farkas Ödönné, Farkas Ödön, kolozsvári zenekonzervatóriumi igazgató és zeneszerző neje, Farkas J. Altman H. és Szerencsi E. hegedűkísérettel.

Közgazdaság.

Az örlési engedély kérdése Daniel E. kereskedelmi- és Darányi J. földművelési miniszter közt feszültséget támasztott. A keresk. min. s az országos malomgyesület képviselőinek határozott ígéretet tett, hogy az örlési engedély kérdését, a malmok igényeit kielégítőleg oldatja meg. Ezen ígéretben bizva a malmok a tervbe vett üzem-redukciót felfüggesztették. Az örlési forgalom új szabályzatára úgy látszik a földm. miniszternek volt elhatározó befolyása, mert a keresk. min. ígéretét nem válthatta be. Megpróbálta a malmokat fuvardíjkezdésményvel kárpótolni, de e hó 15-én megkezdtek az üzem-redukciót. A vereséget szenvedett keresk. min. a miniszteri tanács határozatával kísérli meg a helyzetet korrigálni; de ebben, ha a hazai földművelés érdekével ellentétbe helyezkedett malmok által teremtett visszás és hátrányos helyzet megjavítását óhajtjuk, alig várhatunk a keresk. miniszter részére kedvező határozatot.

Legalkalmasabb ajándék

6—14 éves gyermekek számára, mely legalkalmasabb és legcélszerűbb már azért is, mert a gyermekek nem ronthatják, és a családokban még az utána felnövő kicsinyeknek is megmarad, de első ízben azért legjobban ajánlható a szabad

gyermek állvány,

mert minden egészségi követelménynek teljesen megfelel, amiért orvosok és tanfőriak is ajánlják, mert a hátgerinc meggörbülésétől és korai rövidlátástól megóvja szeretett gyermekeinket. Ezért ennek a gyermekállványnak, mely a legkülönfélébb kivitelben, minden szobának díszére válik, egy családnál sem szabadna hiányoznia. A gyermek korához és nagyságához képest kényelmesen igazítható.

Feiwel Lipót I. magy. kir. szab. iskolapadok gyárában és áruházában

BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 60.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

ALAPITTATOTT 1864-ben. ALAPITTATOTT 1864-ben.

A **«TRANSYLVANIA-SZAPPAN»** a legtisztább természeti termék, minden állati zsíradék és más ilyen anyag nélkül.

Egyetlen természeti szappan a világon

a mi **«Transylvania»** hidegvíz-mosószappanunk!

Az arcz, fehérmű, selyem, gyapju, gyapot és lenszövet, valamint bőrneműek számára.

E szappan használata a legkiadósabb fehérműek mosásánál, amelyek egyszeri beszapanozásra hideg vagy langyos vízben és kifőzésre minden zsíros piszoktól a legalaposabban megtisztulnak.

Szappanunk **szemi lugot** vagy más maró anyagot nem tartalmaz, azért használata a **mosóruha nagy kímélésével jár**.

Továbbá a **Transylvania-szappan** kiválóan alkalmas mint **pipere-szappan** és mint **gyógy-szappan**, a bőr különféle kiütéseinél, mint dobróc, pörpör, a bőr felcserepedése, szeplő stb.

A mi szappanunk **ngyszólván nélkülözhetlen a posztógyáraknál**, mert a legpiszkosabb, összetapadt gyagufajokat is, egyszerű hidegvízben **meglepő gyorsan** tisztára mossa, puhává és selyemszerűvé teszi, anélkül, hogy színváltozást okozna.

Az osztr. csász. és magy. kir. kiz. szabadalmazott

«TRANSYLVANIA» hidegvíz-mosószappan-gyár

központi megrendelő intézete és főraktára

RÁKÓCZY M. tanár, BUDAPEST, VI., Csengery-utca 39.

A hova az összes megrendelések intézendők.

Kapható minden fűszerkereskedésben, illat- és gyógyszerárban.

Eladó szőlővesszők és ojtványok.

Földvály László cs. és. kir. kamarás ur ő méltósága Haraszti-i (Pestmegye) 120 holdas immunis szőlőtelepén, háromszor permetezett, peronospora mentes szőlővesszők adatnak el az 1896. évi tavaszi szállításra.

Megnevezés	Szőlővesszők ára			
	Készlet		100 drb	
	sima	gyök	frt	gyök kr.
Muscat Alexandria blanc	—	—	8	—
„ Lunel	—	—	10	—
Chasselas blanc Crognant	—	—	6	11
„ rouge	—	—	8	—
„ Fontainebeau	—	—	7	—
„ Barducis fehér	—	—	7	—
Madeleine Angevine	—	—	4	7
Mézes fehér	—	—	4	—
Olasz rizling	—	—	4	—
Kövidinka	—	—	4	—
Oportó	—	—	4	—
Kadarka	—	—	3	—
Piros velteleni	—	—	3	8
Zöld Sylvani	—	—	4	—
Carbonet franc.	—	—	4	7
Carbonet Saugnon	—	—	4	—
Nagyburgundi	—	—	3	—
Sauvignon blanc	—	—	4	—

Ugyanitt beszerezhető Rip. Portális alanyra ojtott Chasselas blanc Crognant ojtványok 100 drb ára 100 frt. Szlankamenka ojtvány 100 drb ára 10 frt. Vegyes csemege 100 drb ára 10 frt. 20,000 drbon felüli megrendelők 5% engedményben részesülnek.

Megrendelésekkel kéretnek a megrendelők 25% ár előleges beküldése mellett **KESZTHELY KÁROLY** igazgatóhoz **D. Haraszti (Pestmegye)** fordulni.

Az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából az államtól engedélyezett

II. Magyar Osztály-Sorsjáték

Kitocsátás: 120,000 sorsjegy 45007 három osztályba osztott nyereménnyel és egy jutalomdíjjal.

HUZÁSOK

I. osztály 1896 február 5—8-ig.				II. osztály 1896. márczius 11—14-ig.				III. osztály 1896. május 12—28-ig.			
ÁRAK AZ I. OSZTÁLYRA:				TELJES SORSJEGYEK ÁRAI (mindhárom osztályra érvényes):							
1 egész	1 fél	1 tized	1 huszad sorsjegy	1 egész	1 fél	1 tized	1 huszad sorsjegy	1 egész	1 fél	1 tized	1 huszad sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.— forint	60.—	30.—	6.—	3.—	60.—	30.—	6.—	3.— forint

A nyeremények teljes adó- és illetékmentességet élveznek és minden levonás nélkül fizetnek ki; a huzások az állami hatóságok elügyelete alatt állanak és egy kir. közjegyző jelenlétében ejtetnek meg.

Midőn a sorsolási tervezetet fentebbiekben közzé tesszük, egyben köztudomásra hozzuk, hogy a sorsjegyek máttól fogva a falagaszokon jelzett elárusítóknál a fenti eredeti árakon kaphatók.

Budapest, 1895. december 24.

Magyar Osztály-Sorsjáték Igazgatósága.

MINDEN 3-ik SORSJEGY NYER.

Még soha nem létezett
nyereményesélyeket
nyújt az államilag engedélyezett

MINDEN 3-ik SORSJEGY NYER.

II. Magyar Osztály-Sorsjáték

45.007 három osztályba osztott pénznyeremény 9.200,000 korona és zértékben.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

Egy Millió korona.

Az I. osztály huzása:
1896. február 5—8-ig.

A II. osztály huzása:
1896. márczius 11—14-ig.

A III. osztály huzása:
1896. május 12—28-ig.

Nyereménytervezet:			Nyereménytervezet:			Nyereménytervezet:		
Nyeremény	korona	korona	Nyeremény	korona	korona	Nyeremény	korona	korona
1	80000	= 80000	1	100000	= 100000	1 jutalomdíj	600000	= 600000
1	60000	= 60000	1	60000	= 60000	1	400000	= 400000
1	40000	= 40000	1	40000	= 40000	1	300000	= 300000
1	30000	= 30000	1	30000	= 30000	1	200000	= 200000
1	20000	= 20000	1	20000	= 20000	1	100000	= 100000
1	15000	= 15000	1	15000	= 15000	2	40000	= 80000
1	10000	= 10000	1	10000	= 10000	2	20000	= 40000
2	8000	= 16000	2	8000	= 16000	5	10000	= 50000
8	4000	= 32000	8	4000	= 32000	10	8000	= 80000
10	2000	= 20000	10	2000	= 20000	34	6000	= 204000
13	1000	= 13000	13	1000	= 13000	100	2000	= 200000
100	400	= 40000	100	400	= 40000	200	1000	= 200000
860	200	= 172000	860	200	= 172000	2650	200	= 530000
9000	80	= 720000	9000	120	= 1080000	22000	150	= 3300000
1000	nyeremény összesen	1268000	1000	nyeremény összesen	1648000	25007	nyeremény és egy jutalom	6284000

Ezen 67 nyeremény közül az utolsó járja kihuzott kapja a 600,000 korona jutalomdíjat.

ÁRAK AZ I. OSZTÁLYRA:

1/1	1/2	1/10	1/20
20.—	10.—	2.—	1.— forint

TELJES SORSJEGYEK ÁRAI (mindhárom osztályra érvényes):

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	30.—	6.—	3.— forint

ajánlja és szétküldi az összegnek előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

HEINTZE KÁROLY, Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgőnyczim:
LOTTOHEINTZE,
Budapest.

Biztonság szempontjából ajánlatos, hogy a sorsjegyeknek ajánlott levélben való beküldése kívántassék és a fenti eredeti árak mellett osztálysorsjegyeknél ajánlott levelek portója és nyereményjegyzék díja fejében 25 kr. — teljes sorsjegyek megrendelésénél pedig portó és 3 nyereményjegyzékért 50 kr. küldendő be.

Az első magyar osztálysorsjáték alkalmával tisztelt vevőim között a következő főnyereményeket osztottam ki: 400.000, 200.000, 100.000, 80.000, 50.000, koronások stb.

Sürgőnyczim:
LOTTOHEINTZE,
BUDAPEST.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, Főtér, a főpostával szemben.